

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПОДАТКОВА СИСТЕМА"**

**для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
спеціалізації "Оподаткування"
всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2012

Затверджено на засіданні кафедри оподаткування.
Протокол № 1 від 25.08.2011 р.

Укладачі: Зима О. Г.
Ревенко О. В.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Податкова система" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання / укл. Зима О. Г., Ревенко О. В. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 48 с. (Укр. мов.)

Визначено мету, предмет та основні завдання дисципліни, порядок її вивчення й перелік одержуваних компетенцій. Розкрито зміст дисципліни за модулями та темами, наведено плани лекцій і семінарських (практичних) занять, перелік питань для самостійного вивчення дисципліни студентами, індивідуальні навчально-дослідні завдання, питання для поточного і підсумкового контролю, методику активізації процесу навчання, методи перевірки та оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит".

Вступ

Державна політика управління передбачає використання взаємодіючих и взаємокорелюючих інструментів, у сукупності яких податкова політика займає особливе місце. Ефективність реалізації податкової політики держави базується на розбудові гнучкої та адаптивної податкової системи, що вказує на необхідність відокремлення цієї сфери державного управління.

Одночасно оподаткування становить один із важливих та ефективніших важелів державного регулювання ринкової економіки, за допомогою якого держава забезпечує створення необхідних передумов для структурної трансформації національної економіки, прискореного розвитку пріоритетних галузей та сфер діяльності. Тому навчальна дисципліна "Податкова система" є важливою для підготовки студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання.

Навчальну дисципліну віднесено до групи нормативних дисциплін циклу професійної підготовки за спеціалізацією "Оподаткування" всіх форм навчання. Програму навчальної дисципліни розроблено відповідно до вимог Галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра. Враховано рекомендації щодо вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Метою засвоєння дисципліни є надання студентам освітньої програми бакалаврата в умовах введення державних освітніх стандартів нового покоління знань з організації та функціонування податкової системи в межах податкової політики держави.

Для досягнення мети поставлені такі **основні завдання**:

засвоєння теоретичних та організаційних основ податкової системи та податкової політики;

ознайомлення з особливостями діяльності державної податкової служби України;

вивчення організаційних особливостей обліку платників податків;

вивчення методики розрахунків основних видів загальнодержавних та місцевих податків;

розгляд порядку сплати прямих і непрямих податків юридичними та фізичними особами;

аналіз особливостей та умов перекладання податків;
дослідження організації альтернативних систем оподаткування,
виявлення умов, мотивів та наслідків ухилення платників від сплати податків.

Предметом навчальної дисципліни є економічні відносини з приводу перерозподілу валового внутрішнього продукту й національного доходу для створення загальнодержавного централізованого фонду грошових коштів.

Дисципліна є нормативною частиною ОПП, III циклу професійної підготовки (шифр ПП15). Напрямок підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит".

Структура навчальної дисципліни наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура робочої програми навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS – 6, у тому числі: змістовних модулів – 2, завдання для самостійної роботи	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Нормативна. Рік підготовки: 3. Семестр: 6
Кількість годин за змістовними модулями: модуль 1 – 108, модуль 2 – 108. Всього – 216	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030508 "Фінанси і кредит" (спеціалізація "Оподаткування")	Лекції (теоретична підготовка) – 51 година. Практичні (семінарські) заняття – 51 година. Самостійна робота – 114 годин
Кількість тижнів викладення навчальної дисципліни: 17. Кількість годин на тиждень: 3/3	Освітньо- кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: іспит

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти МОНмолодьспорт України на базі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, розробленої Науково-методичною комісією з економіки і підприємництва МОНмолодьспорт України.

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

З метою найкращого засвоєння навчального матеріалу дисципліни студенти повинні опанувати знаннями в галузі загальної економічної теорії, макро- і мікроекономіки, менеджменту, економіки підприємства, фінансів, отримані студентами при вивченні фундаментальних економічних дисциплін "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Основи оподаткування" "Економіка підприємства", "Менеджмент", "Фінанси", "Гроші та кредит", "Національна економіка" та ін. У свою чергу знання з даної дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як "Планування діяльності підприємств", "Фінансовий аналіз", "Економічний аналіз", "Аудит" та ін.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять і виконуючи практичні завдання. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань з навчальної дисципліни має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- принципи побудови, функціонування і розвитку податкової системи в Україні;

- економічну сутність оподаткування як складової частини державного регулювання економіки;

- функції податків у ринковій економіці, їх взаємозв'язок і вплив на кінцеві макроекономічні показники;

- особливості реалізації державного та корпоративного податкового менеджменту та його функцій;

- визначення елементів податку;

- організацію податкової служби в Україні

- основні види загальнодержавних і місцевих податків і зборів;

- об'єкти оподаткування з загальнодержавних та місцевих податків і зборів та порядок їх визначення;

порядок проведення податкових розрахунків, складання звітності та сплати до бюджету основних видів податків і зборів;

права і обов'язки, відповідальність платників податків і зборів;

ВМІТИ:

аналізувати наслідки реалізації відповідної податкової політики держави;

формуванню бази оподаткування;

розраховувати усі загальнодержавні податки та збори;

розраховувати суми податкових зобов'язань з місцевих податків і зборів;

користуватися нормативно-правовим актами і науковою літературою з податкової проблематики;

планувати на відповідну дату розмір податків залежно від форм оподаткування та коригувати договірні відносини з урахуванням їх податкових наслідків;

застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

Володіти:

навичками самостійного набуття знань щодо аналізу подальших змін податкової системи;

категоріальним апаратом навчальної дисципліни;

методами визначення податкових зобов'язань із загальнодержавних та місцевих податків і зборів;

нормативно-правовим забезпеченням щодо вирішення питань у податковій сфері;

підходами щодо обґрунтування рішень з податкової політики на мікро- та макрорівнях.

Отримані знання є необхідними для фахівців з оподаткування, планування податків, податкових менеджерів, приватних підприємців, керівників малих підприємств.

При викладанні навчальної дисципліни основна увага приділяється досягненню синтезу теорії і практики, що сприяє оволодінню студентами певних компетенцій.

Перелік предметних компетенцій у розрізі тематики навчальної дисципліни наведено в табл. 2.

**Предметні компетенції, якими мають володіти бакалаври
напрямку підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" (спеціалізація
"Оподаткування") після вивчення навчальної дисципліни**

Назва теми	Назва компетенції
1	2
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи податкової системи України та основні непрямі податки	
Тема 1. Сутність та види податків	1.1. Здатність до володіння понятійним апаратом. 1.2. Здатність до визначення й аналізу елементів податку. 1.3. Здатність до формування податкового зобов'язання платника з урахуванням механізму узгодження його податкового зобов'язання. 1.4. Здатність до виділення переваг та недоліків прямих і непрямих податків
Тема 2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки	2.1. Здатність до розмежування типів та моделей податкової політики. 2.2. Здатність до визначення ролі та наслідків реалізації податкової політики в державному регулюванні економіки на конкретному етапі розвитку. 2.3. Здатність до оцінювання факторів, які визначають напрями та характер податкової політики. 2.4. Здатність до визначення завдань податкової політики на мікро- та макрорівні.
Тема 3. Організація податкової системи	3.1. Здатність до володіння науковими основами побудови податкової системи. 3.2. Здатність до визначення структури податкової системи України. 3.3. Здатність до формування та аналізу принципів побудови й організації системи оподаткування. 3.4. Здатність до оцінювання критеріїв оптимального оподаткування. 3.5. Здатність до розрахунку та оцінювання податкового навантаження на макро-, мезо- та мікрорівнях
Тема 4. Державна податкова служба України	4.1. Здатність до визначення структури системи податкових органів України. 4.2. Здатність до виокремлення характерних рис діяльності податкових органів, їх функції, завдання. 4.3. Здатність до формулювання прав органів Державної податкової служби, обов'язків та відповідальності посадових осіб податкових органів. 4.5. Здатність до визначення складу, функцій, завдань, повноважень та права податкової міліції
Тема 5. Податковий менеджмент	5.1. Здатність до розкриття сутності, цілей та завдань податкового менеджменту. 5.2. Здатність до організації адміністрування податків, податкового обліку, податкового контролю та планування. 5.3. Здатність до оформлення результатів камеральної, фактичної та документальної податкових перевірок. 5.4. Здатність до визначення видів відповідальності платників податків за порушення податкового законодавства

1	2
Тема 6. Податок на додану вартість	<p>6.1. Здатність до використання на практиці порядку реєстрації платників податку на додану вартість.</p> <p>6.2. Здатність до обчислення бази оподаткування з ПДВ та суми податку до сплати.</p> <p>6.3. Здатність до виокремлення операції, що є об'єктом оподаткування, та ті, що не є об'єктом оподаткування.</p> <p>6.4. Здатність до врахування при розрахунку податку особливостей здійснення імпорتنих та експортних операцій.</p> <p>6.5. Здатність до здійснення організації процедури податкового відшкодування ПДВ</p>
Тема 7. Акцизний податок	<p>7.1. Здатність до визначення економічної сутності акцизного податку.</p> <p>7.2. Здатність до володіння переліком товарів, які є підакцизними</p> <p>7.3. Здатність до розрахунку суми акцизного податку до сплати.</p> <p>7.4. Здатність до аналізу умов застосування пільг для юридичних та фізичних осіб з акцизного податку.</p> <p>7.5. Здатність до застосування акцизу при здійсненні різних господарських операцій.</p> <p>7.6. Здатність до володіння механізмом застосування марок акцизного податку</p>
Тема 8. Мито	<p>8.1. Здатність до аналізу сутності мита як джерела доходів бюджету та як засобу регулювання зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>8.2. Здатність до характеризування видів мита.</p> <p>8.3. Здатність до володіння методами формування митної вартості продукту.</p> <p>8.4. Здатність до розрахунку мита</p>
Тема 9. Перекладання податків	<p>9.1. Здатність до розмежування суб'єктів оподаткування та носіїв податку.</p> <p>9.2. Здатність до володіння механізмом перекладання податків при формуванні ціни продукту.</p> <p>9.3. Здатність до визначення особливостей простого та складного перекладання податків.</p> <p>9.4. Здатність до визначення умов, які сприятимуть запобіганню перекладання податків</p>
Змістовний модуль 2. Основні прямі податки та інші податки і збори	
Тема 10. Податок на прибуток підприємств	<p>10.1. Здатність до формулювання принципів оподаткування прибутку підприємств.</p> <p>10.2. Здатність до обчислення оподаткованого прибутку підприємства.</p> <p>10.3. Здатність до визначення підприємством доходів звітного періоду.</p> <p>10.4. Здатність до визначення витрат звітного періоду з урахуванням витрат подвійного призначення.</p> <p>10.5. Здатність до розрахунку собівартості продукції з урахуванням амортизаційних відрахувань.</p> <p>10.6. Здатність до врахування результатів попереднього періоду в разі збиткової діяльності.</p> <p>10.7. Здатність до застосування механізму оподаткування нерезидентів</p>

1	2
Тема 11. Податок на доходи фізичних осіб	11.1. Здатність до володіння структурою податку й формування оподаткованого доходу. 11.2. Здатність до застосування податкової знижки до річного доходу фізичної особи. 11.3. Здатність до володіння механізмом застосування податкової соціальної пільги. 11.4. Здатність до обчислення податку при застосуванні податкової соціальної пільги та різних ставок. 11.5. Здатність до володіння механізмом декларування доходів фізичних осіб
Тема 12. Плата за ресурси та послуги	12.1. Здатність до характеристики основних видів ресурсних платежів. 12.2. Здатність до аналізу наслідків та оцінки впливу ресурсних платежів на економічне та раціональне використання ресурсів. 12.3. Здатність до формування базу оподаткування з ресурсних платежів
Тема 13. Інші податки і збори	13.1. Здатність до визначення особливостей оподаткування збором за першу реєстрацію транспортних засобів та збором на розвиток виноградарства, хмелярства та садівництва. 13.2. Здатність до обчислення сум податку за першу реєстрацію транспортних засобів. 13.3. Здатність до визначення суми збору на розвиток виноградарства, хмелярства та садівництва
Тема 14. Місцеві податки і збори	14.1. Здатність до визначення економічної сутності та значення місцевих податків та зборів. 14.2. Здатність до володіння структурою місцевих податків і зборів в Україні. 14.3. Здатність до формування бази оподаткування та обчислення місцевих податків та зборів
Тема 15. Фіксований сільськогосподарський податок	15.1. Здатність до застосування спеціальних податкових режимів. 15.2. Здатність до визначення особливостей обкладання платників податків фіксованим сільськогосподарський податком. 15.3. Здатність до обчислення фіксованого сільськогосподарського податку
Тема 16. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва	16.1. Здатність до обґрунтування доцільності переходу на спрощену систему оподаткування. 16.2. Здатність до володіння переліком критеріїв переходу платників податків на спрощену систему оподаткування. 16.3. Здатність до визначення особливостей повернення на звичайну систему оподаткування. 16.4. Здатність до обчислення суми єдиного податку для фізичної та юридичної особи
Тема 17. Ухилення від податків	17.1. Здатність до визначення законних та незаконних способів ухилення від сплати податків. 17.2. Здатність до визначення особливостей організаційно-правового забезпечення боротьби з відмиванням доходів незаконного походження. 17.3. Здатність до володіння механізмом застосування різних видів відповідальності за порушення податкового законодавства

2. Тематичний план навчальної дисципліни

З самого початку вивчення дисципліни кожен студент має бути ознайомлений з програмою дисципліни, формами організації навчання, зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи. Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів, які є самостійними блоками дисципліни, які логічно об'єднують кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план даної дисципліни складається з двох модулів. Загальна трудомісткість дисципліни становить 6 кредитів або 216 годин (табл. 3).

Таблиця 3

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота студентів
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи податкової системи України та основні непрямі податки			
Тема 1. Сутність та види податків	2	2	6
Тема 2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки	2	2	6
Тема 3. Організація податкової системи	2	2	6
Тема 4. Державна податкова служба України	4	4	7
Тема 5. Податковий менеджмент	4	4	7
Тема 6. Податок на додану вартість	4	4	6
Тема 7. Акцизний податок	2	2	6
Тема 8. Мито	2	2	6
Тема 9. Перекладання податків	4	4	6
Всього за модулем 2	26	26	56
Змістовний модуль 2. Основні прямі податки та інші податки і збори			
Тема 10. Податок на прибуток підприємств	4	4	8
Тема 11. Податок на доходи фізичних осіб	4	4	8
Тема 12. Плата за ресурси та послуги	2	2	7
Тема 13. Інші податки і збори	4	4	7
Тема 14. Місцеві податки і збори	4	4	7
Тема 15. Фіксований сільськогосподарський податок	2	2	5
Тема 16. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва	2	2	8
Тема 17. Ухилення від податків	3	3	8
Всього за модулем 2	25	25	58
Разом годин	51	51	114

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи податкової системи України та основні непрямі податки

Тема 1. Сутність та види податків

Сутність податків. Історичні аспекти виникнення й розвитку податків.

Поняття податку і збору (обов'язкового платежу). Функції податків: фіскальна, регулююча. Елементи податку: основні, додаткові, факультативні. Податкова ставка. Методи побудови податкових ставок. Класифікація податкових ставок. Порядок встановлення та зміни податкових ставок.

Введення та скасування податків і зборів. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, сільських, селищних, міських рад у частині податків і зборів. Права органів місцевого самоврядування щодо встановлення порядку сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), ставок оподаткування та податкових пільг.

Податкове зобов'язання. Механізм узгодження податкового зобов'язання.

Класифікація податків. Розподіл податків за економічним змістом на прямі і непрямі. Види податків за економічною ознакою об'єкта оподаткування: податки на доходи, капітал, споживання.

Види прямих податків. Переваги і недоліки прямих податків, проблеми їх справляння. Види непрямих податків: акцизи, податок на додану вартість, мито. Переваги та недоліки непрямих податків. Види податків за ознакою органів державної влади, що їх встановлюють: загальнодержавні та місцеві податки.

Тема 2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки

Поняття податкової політики. Місце та роль податкової політики в державному регулюванні економіки. Мета, принципи та ієрархія задач податкової політики.

Фактори, які визначають напрями та характер податкової політики. Особливості податкової політики України в період формування ринкових відносин. Елементи й основні принципи податкової політики.

Тема 3. Організація податкової системи

Податкова система як засіб реалізації податкової політики держави. Поняття податкової системи і вимоги до неї. Наукові основи побудови податкової системи. Податки в системі державних доходів.

Принципи побудови та організації системи оподаткування. Податки як елемент перерозподілу валового національного продукту. Критерії оптимального оподаткування.

Тема 4. Державна податкова служба України

Органи державної податкової служби України. Структура податкової служби України. Організаційна структура державної податкової служби в Україні.

Функції Державної податкової служби України та її завдання. Функції середнього та базового рівня Державної податкової служби. Права органів Державної податкової служби. Обов'язки та відповідальність посадових осіб податкових органів. Податкова міліція: склад, функції, завдання, повноваження, права.

Тема 5. Податковий менеджмент

Облік платників податків – юридичних осіб. Єдиний банк даних юридичних осіб. Процедура подання документів та реєстрації юридичних осіб.

Облік платників податків фізичних осіб. Державний реєстр фізичних осіб – платників податків.

Підстави та порядок проведення органами державної податкової служби планових і позапланових виїзних перевірок.

Скасування рішень органів державної податкової служби України. Оскарження дій службових осіб державних податкових інспекцій України.

Тема 6. Податок на додану вартість

Сутність податку на додану вартість і його роль у формуванні доходної частини бюджету. Законодавча і нормативна база оподаткування.

Платники податку на додану вартість. Реєстрація осіб як платників податку на додану вартість. Об'єкт оподаткування. Операції, що не є об'єктом оподаткування. Особливості визначення бази оподаткування. Ставки податку на додану вартість. Види операцій, що оподатковуються за нульовою ставкою.

Податковий облік з ПДВ. Податкові зобов'язання і податковий кредит. Умови, що визначають право платника на податковий кредит. Податкова накладна. Реєстр податкових накладних. Визначення дат виникнення податкових зобов'язань і права на податковий кредит.

Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню з бюджету. Податкові періоди. Строки подання податкової декларації та розрахунків з бюджетом. Система пільг з податку на додану вартість.

Тема 7. Акцизний податок

Економічна сутність акцизного податку. Законодавча і нормативна база оподаткування. Особливості застосування акцизного податку в Україні.

Платники. Об'єкт оподаткування. Перелік підакцизних товарів. Ставки акцизного податку. Порядок визначення сум акцизного податку. Строки та порядок сплати. Строки подання звітності.

Особливості оподаткування операцій з імпорту підакцизних товарів. Акцизний податок в операціях з переробки давальницької сировини. Організація і податкове забезпечення транзиту підакцизних товарів. Особливості оподаткування алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Застосування марок акцизного збору.

Механізм застосування пільг для юридичних та фізичних осіб з акцизного податку.

Тема 8. Мито

Мито як джерело доходів бюджету і як засіб регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Митна політика. Законодавча і нормативна база оподаткування.

Об'єкти оподаткування. Поняття митної вартості товарів і методи її визначення. Експортне та імпортне мито. Антидемпінгове, компенсаційне й спеціальне мито. Платники мита. Види ставок мита (звичайні, пільгові, преференційні) та механізм їх застосування. Справляння мита та порядок його перерахування до бюджету. Пільги.

Тема 9. Перекладання податків

Розмежування суб'єктів оподаткування та носіїв податку. Ціноутворення і механізм перекладання непрямих податків. Особливості та умови перекладання податку на прибуток та інших прямих податків. Просте та складне перекладання. Створення умов для запобігання перекладанню податків.

Змістовний модуль 2. Основні прямі податки та інші податки і збори

Тема 10. Податок на прибуток підприємств

Особливості оподаткування прибутку підприємств. Платники податку на прибуток підприємств. Ставки податку. Об'єкт оподаткування. Порядок розрахунку оподаткованого прибутку.

Формування доходів звітного періоду, їх склад і визначення. Порядок коригування доходів звітного періоду. Формування витрат звітного періоду та їх склад. Види витрат, які не входять до складу витрат звітного періоду. Витрати подвійного призначення. Дата збільшення доходів і витрат звітного періоду.

Амортизація основних засобів. Класифікація основних засобів за групами. Механізм застосування методів амортизації. Особливості амортизації нематеріальних активів. "Прискореним" метод амортизація та сфера його застосування.

Оподаткування операцій особливого виду. Пільги щодо податку на прибуток підприємств. Строки сплати податку та подання звітності.

Тема 11. Податок на доходи фізичних осіб

Визначення доходів фізичних осіб. Платники податку. Визначення об'єктів оподаткування та ставки. Особливості застосування податкової соціальної пільги. Податкова знижка в оподаткуванні доходів фізичних осіб. Порядок нарахування, утримання та сплати податку до бюджету. Особливості нарахування та сплати окремих видів доходів.

Особливості оподаткування доходів від підприємницької діяльності. Визначення чистого доходу. Витрати, зв'язані з підприємницькою діяльністю. Ставки податку. Порядок сплати податку до бюджету.

Тема 12. Плата за ресурси та послуги

Плата за ресурси як інструмент впливу на економне та раціональне використання ресурсів.

Види ресурсних платежів. Плата за спеціальне використання надр при видобуванні корисних копалин. Плата за спеціальне використання водних ресурсів. Плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Збір за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок бюджету.

Рентні платежі. Об'єкти та суб'єкти оподаткування. Ставки. Джерела сплати ресурсних платежів.

Тема 13. Інші податки і збори

Плата за землю. Форми плати за землю. Суб'єкти плати за землю. Об'єкт оподаткування. Ставки плати за землю. Поняття вартісної оцінки землі. Порядок розрахунку і терміни сплати. Особливості сплати екологічного податку. Характеристика елементів збору за першу реєстрацію транспортного засобу. Суб'єкти оподаткування. Визначення об'єктів оподаткування, перелік транспортних засобів, що не є об'єктами оподаткування. Ставки податку. Порядок розрахунку і терміни сплати податку юридичними та фізичними особами.

Пільги щодо стягування збору за першу реєстрацію транспортного засобу. Особливості сплати збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Тема 14. Місцеві податки і збори

Економічна сутність та значення місцевих податків: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Економічна сутність та значення місцевих зборів: збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір. Суб'єкти і об'єкти оподаткування. Податкові ставки. Механізм обчислення та строки сплати місцевих податків і зборів.

Тема 15. Фіксований сільськогосподарський податок

Фіксований сільськогосподарський податок. Платники податку та податкова реєстрація. Об'єкт, база оподаткування та ставки податку. Порядок обліку та контролю нарахування і сплати фіксованого сільськогосподарського податку.

Розподіл фіксованого сільськогосподарського податку між бюджетами і державними цільовими фондами.

Тема 16. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва

Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Законодавча і нормативна база оподаткування.

Визначення суб'єктів малого підприємництва.

Порядок переходу на роботу за спрощеною системою оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності.

Платники єдиного податку. Ставки єдиного податку для юридичних осіб. Об'єкт і база оподаткування. Ставки єдиного податку для фізичних осіб. Перелік податків і зборів, в рахунок яких сплачується єдиний податок.

Строки сплати єдиного податку до бюджету. Розподіл єдиного податку між бюджетами і державними цільовими фондами. Порядок та строки подання звітності суб'єктами малого підприємництва.

Тема 17. Ухилення від податків

Види податкових правопорушень. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства. Специфіка відмивання доходів, здобутих злочинним шляхом. Організаційно-правове забезпечення боротьби з відмиванням доходів незаконного походження.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи податкової системи України та основні непрямі податки

Тема 1. Сутність та види податків

1. Поняття податку і збору (обов'язкового платежу).
2. Функції податків.
3. Елементи податку.
4. Класифікація податків.

Література: основна [1, с. 8–35; 4, с. 10–13, 42–44]; додаткова [12, с. 15–19; 19, с. 8–15].

Тема 2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки

1. Поняття податкової політики.
2. Місце та роль податкової політики в державному регулюванні економіки.
3. Мета, принципи та ієрархія завдань податкової політики.
4. Фактори, які визначають напрями та характер податкової політики.

Література: основна [1, с. 87–92; 5, с. 27–33, 145–157]; додаткова [11, с. 49–51; 19, с. 15–29].

Тема 3. Організація податкової системи

1. Поняття податкової системи і вимоги до неї.
2. Принципи побудови та організації системи оподаткування.
3. Податкова система як засіб реалізації податкової політики держави.
4. Структурна побудова податкової системи.

Література: основна [1, с. 92–94; 3, с. 165–169; 4, с. 10–12]; додаткова [13, с. 54–56; 17, с. 3–6; 19, с. 45–49].

Тема 4. Державна податкова служба України

1. Структура податкової служби України.
2. Функції та завдання органів Державної податкової служби України.
3. Права, обов'язки та відповідальність органів Державної податкової служби.
4. Податкова міліція: склад, функції, завдання, повноваження, права.

Література: основна [1, с. 143–155; 3, с. 16–23; 6, с. 3–10]; додаткова: [20, с. 12–25].

Тема 5. Податковий менеджмент

1. Поняття податкового менеджменту, його цілі та завдання.
2. Державний податковий менеджмент.
3. Корпоративний податковий менеджмент.
4. Функції податкового менеджменту.

Література: основна [1, с. 751–756; 2, с. 31–44; 4, с. 62, 75–83; 8, с. 253–258]; додаткова [17, с. 4–6; 19, с. 41–45].

Тема 6. Податок на додану вартість

1. Платники податку на додану вартість та порядок їх реєстрації.
2. Об'єкт та база оподаткування.
3. Ставки податку.
4. Податкові зобов'язання і податковий кредит з ПДВ.
5. Бюджетне відшкодування ПДВ.
6. Строки подання податкової декларації та розрахунків з бюджетом.

Література: основна [1, с. 204–210; 4, с. 109–124; 5, с. 307–329]; додаткова [18, с. 25–30; 19, с. 61–68].

Тема 7. Акцизний податок

1. Платники та об'єкт оподаткування.
2. Ставки та порядок визначення сум акцизного податку.
3. Пільги для юридичних та фізичних осіб з акцизного податку.
4. Строки сплати податку та подання звітності.

Література: основна [1, с. 270–275; 4, с. 204–221; 5, с. 334–349];
додаткова: [19, с. 83–90; 20, с. 205–215].

Тема 8. Мито

1. Об'єкти оподаткування митом. Поняття митної вартості товарів.
2. Методи визначення митної вартості товарів. Види мита.
3. Ставки мита.
4. Справляння мита та порядок його перерахування до бюджету.

Пільги.

Література: основна [1, с. 314–319; 7, с. 1–6]; додаткова [19, с. 102–106]; ресурси мережі Інтернет [33].

Тема 9. Перекладання податків

1. Структура елементів податкового потенціалу.
2. Основні концепції перекладення податків: Процес та модель складного перекладення податків.
3. Залежність між еластичністю попиту і пропозиції та податком.
4. Еластичність податкової системи. Співвідношення прямого та непрямого оподаткування у державах з розвинуеною та слаборозвинуеною економікою

Література: основна: [1, с. 69–75; 2, с. 134–142; 7, с. 25–32];
додаткова: [13, с. 54–56; 19, с. 147–148].

Змістовний модуль 2. Основні прямі податки та інші податки і збори

Тема 10. Податок на прибуток підприємств

1. Платники податку на прибуток підприємств.
2. Об'єкт оподаткування. Доходи звітного періоду
3. Витрати підприємства звітного періоду. Витрати подвійного призначення.

4. Амортизація основних засобів та нематеріальних активів.
5. Пільги щодо податку на прибуток підприємств.
6. Порядок розрахунку оподаткованого прибутку. Строки сплати податку та подання звітності.

Література: основна [1, с. 342–345; 4, с. 109–124, 126–131, 133–146, 248–267]; додаткова [10, с. 5–21; 16, с. 9–18; 19, с. 118–122].

Тема 11. Податок на доходи фізичних осіб

1. Платники та об'єкт оподаткування податком з доходів фізичних осіб.
2. Податковий кредит.
3. Податкова соціальна пільга.
4. Декларування доходів.
5. Ставки податку, порядок розрахунку і перерахування до бюджету.

Література: основна [1, с. 441–444; 4, с. 160–175, 192–193; 5, с. 352–372]; додаткова [12, с. 24–29; 19, с. 176–179; 20, с. 256–263; 21, с. 250–261].

Тема 12. Плата за ресурси та послуги

1. Плата за ресурси як інструмент впливу на економічне та раціональне використання ресурсів.
2. Плата за спеціальне використання надр при видобуванні корисних копалин.
3. Плата за спеціальне використання водних ресурсів.
4. Плата за спеціальне використання лісових ресурсів.
5. Рентні платежі.

Література: основна [1, с. 588–589; 4, с. 132–145]; додаткова [19, с. 130–135; 20, с. 118–125].

Тема 13. Інші податки і збори

1. Плата за землю
2. Екологічний податок.
3. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу
4. Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Література: основна [4, с. 249–251, 251–258, 279–286; 5, с. 411–464]; додаткова [27, с. 15–39].

Тема 14. Місцеві податки і збори

1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
2. Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності.
3. Збір за місця для паркування транспортних засобів.
4. Туристичний збір.

Література: основна [4, с. 272–278]; додаткова [19, с. 237–238, 267–278].

Тема 15. Фіксований сільськогосподарський податок

1. Платники податку та податкова реєстрація.
2. Об'єкт оподаткування та ставки податку.
3. Порядок обліку та контролю нарахування і сплати фіксованого сільськогосподарського податку.

Література: основна [4, с. 286–289]; додаткова [19, с. 201–207; 26, с. 27–36].

Тема 16. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва

1. Особливості спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва.
2. Порядок переходу на спрощену систему оподаткування.
3. Платники єдиного податку. Об'єкт і база оподаткування.
4. Ставки єдиного податку для юридичних та фізичних осіб.
5. Строк сплати єдиного податку до бюджету та особливості подання звітності.

Література: основна [1, с. 546–551; 5, с. 195–201, 470–480]; додаткова [14, с. 124–135; 15, с. 20–29].

Тема 17. Ухилення від податків

1. Види податкових правопорушень.
2. Специфіка відмивання доходів, здобутих злочинним шляхом. Офшорні зони.
3. Організаційно-правове забезпечення боротьби з відмиванням доходів незаконного походження.

Література: основна [1, с. 817–825; 4, с. 102–106; 8, с. 315–327]; додаткова [19, с. 163–176; 22, с. 105–112].

5. Плани семінарських та практичних занять

За кожною темою викладач проводить заняття, яке містить семінарську та практичну частини.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На семінарській частині заняття викладач організовує обговорення зі студентами питань з тем, визначених робочою навчальною програмою.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами есе, їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами певних завдань.

Заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування ситуаційних завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, поточний тестовий контроль.

Підсумкові оцінки за кожне заняття вносяться у відповідний журнал. Оцінки, отримані студентом за семінарські та практичні заняття, враховуються при виставленні поточної модульної оцінки, яка впливає на підсумкову оцінку.

Перелік тем семінарських та практичних занять наведено в табл. 4 та табл. 5.

Таблиця 4

Перелік тем семінарських занять

Назви теми	Програмні запитання семінарських занять	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи податкової системи України та основні непрямі податки			
Тема 1. Сутність та види податків	1. Відмінності податків і зборів (обов'язкових платежів). 2. Сутність фіскальної та регулюючої функцій податків. 3. Елементи податку як структура оподаткування. 4. Ознаки класифікації податків	2	Основна [1, с. 8–35; 4, с. 10–13, 42–44; 9, с. 117–127, 133–134]; додаткова [19, с. 8–15; 20, с. 15–19; 38, с. 5]

1	2	3	4
Тема 2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки	1. Податки в системі державних доходів. 2. Місце та роль податкової політики в державному регулюванні економіки. 3. Принципи податкової політики	2	Основна [1, с. 87–92; 5, с. 27–33, 145–157; 9, с. 54–71]; додаткова [11, с. 49–51; 19, с. 15–29]
Тема 3. Організація податкової системи	1. Структурна побудова податкової системи. 2. Показники якості податкової системи. 3. Аналіз сучасного стану податкової системи України. 4. Приклади формування податкових систем закордонних країн	2	Основна [1, с. 92–94; 3, с. 165–169; 4, с. 10–12; 9, с. 232–234]; додаткова [13, с. 54–56; 17, с. 3–6; 19, с. 45–49; 23, с. 20–34; 25, с. 5–7; 31, с. 5]
Тема 4. Державна податкова служба України	1. Побудова структури податкової служби Харківської області. 2. Відмінності у функціях податкових органів різних рівнів підпорядкування. 3. Структура, завдання податкової міліції 4. Права та обов'язки працівників ДПС	4	Основна [1, с. 143–155; 3, с. 16–23; 5, с. 3–10]; додаткова [20, с. 12–25]
Тема 5. Податковий менеджмент	1. Роль і місце податкового менеджменту в системі державного управління. 2. Податкове адміністрування – невід'ємна частина податкового менеджменту. 3. Податкове планування. 4. Види та форми податкового контролю платників податків. Порядок проведення податкових перевірок	4	Основна [1, с. 751–756; 2, с. 31–44; 4, с. 62, 75–83; 8, с. 253–258]; додаткова [17, с. 4–6; 19, с. 41–45]
Тема 6. Податок на додану вартість	1. Платники ПДВ. Реєстрація осіб як платників ПДВ. 2. Об'єкт оподаткування. Особливості визначення бази оподаткування. 3. Система пільг щодо ПДВ. 4. Особливості здійснення податкового відшкодування ПДВ	2	Основна [1, с. 204–210; 4, с. 109–124; 5, с. 307–329]; додаткова [18, с. 25–30; 19, с. 61–68; 28, с. 27–38; 29, с. 14–15]
Тема 7. Акцизний податок	1. Структура акцизного податку. 2. Маркування підакцизних товарів. 3. Особливості сплати акцизів до бюджету України	1	Основна [1, с. 270–275; 4, с. 204–221; 5, с. 334–349]; додаткова [19, с. 83–90; 20, с. 205–215]
Тема 8. Мито	1. Поняття та методи визначення митної вартості товарів. 2. Види мита. Ставки мита. 3. Справляння мита та порядок його перерахування до бюджету. 3. Пільги, порядок розрахунку та сплати мита	1	Основна [1, с. 314–319; 3, с. 3–10; 11, с. 1–6]; додаткова [19, с. 102–106]

Продовження табл. 4

1	2	3	4
Тема 9. Перекладання податків	1. Особливості формування податкового потенціалу. 2. Аналіз концепцій перекладення податків. 3. Роль податку в ринковому механізмі. 4. Дослідження прямого та непрямого оподаткування у державах з розвинуеною та слаборозвинуеною економікою	2	Основна [1, с. 69–75; 2, с. 134–142; 7, с. 25–32]; додаткова [13, с. 54–56; 19, с. 147–148]
Змістовний модуль 2. Основні прямі податки та інші податки і збори			
Тема 10. Податок на прибуток підприємств	1. Платники податку на прибуток підприємств. 2. Доходи і витрати звітного періоду, їх визначення і склад. 3. Пільги щодо податку на прибуток підприємств	2	Основна [1, с. 342–345; 4, с. 109–124, 126–131, 133–144; 5, с. 248–267]; додаткова [10, с. 5–21; 13, с. 9–18; 19, с. 118–122]
Тема 11. Податок на доходи фізичних осіб	1. Особливості оподаткування доходів фізичних осіб. 2. Характеристика складових податкової знижки. 3. Особливості розрахунку податку з застосуванням соціальної пільги	2	Основна [1, с. 441–444; 4, с. 160–175, 192–193; 5, с. 352–372]; додаткова [12, с. 24–29; 17, с. 256–263; 18, с. 250–261; 19, с. 176–179; 30, с. 208–210]
Тема 12. Плата за ресурси та послуги	1. Платники, об'єкти, база та ставки плати (зборів) за ресурси та послуги. 2. Вплив плати за ресурси на їх економічне та раціональне використання. 3. Особливості рентних платежів	2	Основна [1, с. 588–589; 3, с. 132–145]; додаткова [19, с. 130–135; 20, с. 118–125]
Тема 13. Інші податки і збори	1. Особливості оподаткування транспортного засобу при першій реєстрації: платники, об'єкт, база, ставка збору. 2. Оподаткування земельних ділянок. Пільги щодо сплати податку фізичними та юридичними особами. 3. Характеристика платників екологічного податку. Об'єкт, база і ставки податку	2	Основна [3, с. 249–251, 251–258, 279–286]; 5, с. 411–464; додаткова [25, с. 15–39]
Тема 14. Місцеві податки і збори	1. Характеристика місцевих податків. 2. Особливості сплати місцевих зборів	2	Основна [4, с. 272–278]; додаткова [16, с. 237–238, 267–278]
Тема 15. Фіксований сільськогосподарський податок	1. Характеристика платників фіксованого сільськогосподарського податку. 2. Об'єкт, база і ставки фіксованого сільськогосподарського податку. 3. Порядок розрахунку фіксованого сільськогосподарського податку та представлення податкової звітності	2	Основна [4, с. 286–289]; додаткова [19, с. 201–207; 26, с. 27–36]
Тема 16. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва	1. Елементи оподаткування спрощеної системи. 2. Використання ставки єдиного податку для юридичних та фізичних осіб. 3. Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування	4	Основна [1, с. 546–551, 5, с. 195–201, 470–480] додаткова [14, с. 124–135; 15 с. 20–29]

1	2	3	4
Тема 17. Ухилення від податків	1. Особливості та умови здійснення податкових правопорушень в Україні. 2. Способи відмивання доходів, здобутих злочинним шляхом. 3. Механізм боротьби з відмиванням доходів незаконного походження. 4. Особливості застосування різних видів відповідальності до платників податків за порушення норм податкового законодавства	3	Основна [1, с. 817–825; 4, с. 102–106; 8, с. 315–327]; додаткова [19, с. 163–176; 22, с. 105–112; 24, с. 25–27]
Разом годин		39	

Таблиця 5

Перелік тем практичних занять

Назва змістовного модулю	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи податкової системи України та основні непрямі податки	1. Розрахунок податку на додану вартість	2	Основна [1, с. 204–210; 4, с. 109–124; 5, с. 307–329]; додаткова [18, с. 25–30]
	2. Особливості розрахунку акцизного податку	1	Основна [1, с. 270–275; 4, с. 204–221; 5, с. 334–349]; додаткова [20, с. 205–215]
	3. Порядок розрахунку мита	1	Основна [1, с. 314–319]; додаткова [19, с. 102–106]; ресурси мережі Інтернет [33; 37]
Змістовний модуль 2. Основні прямі податки та інші податки і збори	1. Розрахунок величини податку на прибуток підприємства; розрахунок балансової вартості основних фондів підприємства	2	Основна [1, с. 342–345; 4, с. 109–124, 126–131, 133–144; 5, с. 248–267; 8, с. 5–21]; додаткова [16, с. 9–18]
	2. Розрахунок податку на доходи фізичних осіб та податкової соціальної пільги	2	Основна [1, с. 441–444; 4, с. 160–175, 192–193]; додаткова [9, с. 24–29; 18, с. 250–261; 20, с. 256–263; 30, с. 208–209]
	3. Порядок розрахунку та представлення податкової звітності з екологічного податку	2	Основна [4, с. 251–258, 319]; додаткова [20, с. 118–125]
	4. Особливості розрахунку місцевих податків і зборів	2	Основна [4, с. 272–278, 320–321]; додаткова [1, с. 237–238, 267–278]
Разом годин		12	

6. Самостійна робота студентів

Вивчення дисципліни потребує від студентів інтенсивної самостійної роботи над спеціальною літературою. Для цього рекомендується опрацьовувати нові законодавчі та нормативні акти, які публікуються в офіційних виданнях "Урядовий кур'єр", "Голос України", "Відомості Верховної Ради України", аналітичні коментарі та проблемні статті, що друкуються в газетах: "Бухгалтерія", "Податки і бухгалтерський облік" та журналах: "Фінанси України", "Бізнес Інформ", "Бухгалтер" та ін.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам: вивчення лекційного матеріалу; робота з вивчення рекомендованої літератури; підготовка до семінарських і практичних занять, дискусій; контрольна перевірка слухачем особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю; робота над есе (тезами доповідей на наукову конференцію чи семінар).

Перелік питань для самостійного опрацювання за відповідними темами подано в табл. 6.

Таблиця 6

Перелік питань для самостійного опрацювання

Назва теми	Питання для самостійного опрацювання
1	2
Тема 1. Сутність та види податків	1. Історичні аспекти виникнення й розвитку податків. 2. Права органів місцевого самоврядування щодо встановлення порядку сплати податків і зборів, ставок оподаткування та податкових пільг
Тема 2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки	1. Мета, принципи та ієрархія задач податкової політики. 2. Особливості податкової політики в період формування ринкових відносин
Тема 3. Організація податкової системи	1. Наукові основи побудови податкової системи. 2. Критерії оптимального оподаткування. 3. Еволюція податкової системи України
Тема 4. Державна податкова служба України	1. Організаційна структура ДПС в Україні. 2. Скасування рішень органів державної податкової служби України. 3. Оскарження дій службових осіб ДПІ
Тема 5. Податковий менеджмент	1. Основи та організація адміністрування податків. 2. Державне податкове планування. 3. Податкове планування на рівні підприємств

1	2
Тема 6. Податок на додану вартість	1. Сутність і роль ПДВ у формуванні доходної частини бюджету. 2. Операції, що не є об'єктом оподаткування. 3. Види операцій, що оподатковуються за нульовою ставкою. 4. Особливості ПДВ при здійсненні імпортних та експортних операцій
Тема 7. Акцизний податок	1. Особливості оподаткування операцій з імпорту підакцизних товарів. 2. Організація і податкове забезпечення транзиту підакцизних товарів
Тема 8. Мито	1. Митна політика України. 2. Справляння мита
Тема 9. Перекладання податків	1. Розмежування суб'єктів оподаткування та носіїв податку. 2. Особливості та умови перекладання податку на прибуток. 3. Створення умов для запобігання перекладанню податків
Тема 10. Податок на прибуток підприємств	1. Особливості застосування витрат подвійного призначення при розрахунку оподаткованого прибутку. 2. Прискорена амортизація та сфера її застосування. 3. Порядок перенесення балансових збитків на наступні податкові періоди
Тема 11. Оподаткування доходів фізичних осіб	1. Особливості нарахування та сплати окремих видів доходів. 2. Витрати, пов'язані з підприємницькою діяльністю. 3. Оподаткування доходів нерезидентів
Тема 12. Плата за ресурси та послуги	1. Збір за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок бюджету. 2. Поняття вартісної оцінки землі
Тема 13. Інші податки і збори	1. Збір за використання радіочастотного ресурсу України. 2. Пільги при оподаткуванні власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів
Тема 14. Місцеві податки і збори	1. Податок на нерухомість. 2. Туристичний збір
Тема 15. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва	1. Визначення суб'єктів малого підприємництва. 2. Перелік податків і зборів, в рахунок яких сплачується єдиний податок. 3. Розподіл єдиного податку між бюджетами і державними цільовими фондами. 4. Звітність суб'єктів малого підприємництва
Тема 16. Фіксований сільськогосподарський податок	1. Порядок обліку та контролю нарахування і сплати фіксованого сільськогосподарського податку. 2. Розподіл фіксованого сільськогосподарського податку між бюджетами і державними цільовими фондами
Тема 17. Ухилення від податків	1. Організаційно-правове забезпечення боротьби з відмиванням доходів незаконного походження. 2. Специфіка відмивання доходів, здобутих злочинним шляхом

Перелік орієнтовних напрямів досліджень для написання есе (тез доповідей на наукову конференцію чи семінар) за кожною темою дисципліни наведено в табл. 7.

Перелік напрямів досліджень у есе, тезах доповідей на наукову конференцію чи семінар

Назва теми	Теми рефератів
1	2
Тема 1. Сутність та види податків	1. Історичні передумови виникнення й розвитку податків в Україні та за зарубіжних країн. 2. Елементи податку
Тема 2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки	1. Місце та роль податкової політики в державному регулюванні економіки. 2. Особливості податкової політики в період кризи
Тема 3. Організація податкової системи	1. Наукові основи побудови податкової системи. 2. Еволюція податкової системи України
Тема 4. Державна податкова служба України	1. Організаційна структура державної податкової служби в Україні. 2. Права органів Державної податкової служби
Тема 5. Податковий менеджмент	1. Внутрішній податковий аудит і контроль. 2. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства
Тема 6. Податок на додану вартість	1. Реєстрація осіб як платників податку на додану вартість. 2. Механізм бюджетного і експортного відшкодування податку на додану вартість
Тема 7. Акцизний податок	1. Особливості оподаткування операцій з імпорту підакцизних товарів. 2. Застосування марок акцизного збору. 3. Ввезення на митну територію України імпортованих алкогольних напоїв і тютюнових виробів
Тема 8. Мито	1. Поняття митної вартості товарів і методи її визначення. 2. Мито як джерело доходів бюджету та засіб регулювання зовнішньоекономічної діяльності
Тема 9. Перекладання податків	1. Механізм перекладання непрямих податків. 2. Механізм перекладання прямих податків. 3. Роль податків у функціонуванні ринкового механізму
Тема 10. Податок на прибуток підприємств	1. Доходи звітного періоду, особливості їх визначення й склад. 2. Амортизація основних засобів
Тема 11. Оподаткування доходів фізичних осіб	1. Податковий кредит в оподаткуванні доходів фізичних осіб. 2. Особливості оподаткування доходів від підприємницької діяльності. 3. Особливості та організаційне забезпечення декларування доходів
Тема 12. Плата за ресурси та послуги	1. Плата за ресурси як інструмент впливу на економічне та раціональне використання ресурсів. 2. Роль та напрями вдосконалення плати за лісові ресурси
Тема 13. Інші податки і збори	1. Особливості розвитку збору за першу реєстрацію транспортних засобів. 2. Організація справляння збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства
Тема 14. Місцеві податки і збори	1. Економічна сутність та значення місцевих податків. 2. Механізм обчислення та сплати місцевих зборів. 3. Іноземний досвід розвитку місцевого оподаткування та можливості його застосування в Україні

1	2
Тема 15. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва	1. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва. 2. Порядок переходу на роботу за спрощеною системою оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності
Тема 16. Фіксований сільськогосподарський податок	1. Платники фіксованого сільськогосподарського податку та податкова реєстрація. 2. Фіксований сільськогосподарський податок як спеціальний податковий режим
Тема 17. Ухилення від податків	1. Види податкових правопорушень. 2. Організаційно-правове забезпечення боротьби з відмиванням доходів незаконного походження. 3. Офшорні зони: сутність, особливості функціонування в сучасних умовах

7. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи податкової системи України та основні непрямі податки

1. Історичні аспекти виникнення й розвитку податків.
2. Поняття податку і збору (обов'язкового платежу).
3. Функції та елементи податків.
4. Класифікація податків.
5. Поняття податкової політики.
6. Місце та роль податкової політики в державному регулюванні економіки.
7. Фактори, які визначають напрям та характер податкової політики.
8. Поняття податкової системи і вимоги до неї.
9. Принципи побудови системи оподаткування.
10. Податкова система як засіб реалізації податкової політики держави.
11. Поняття податкового менеджменту.
12. Державний податковий менеджмент.
13. Корпоративний податковий менеджмент.
14. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства.
15. Структура податкової служби України.
16. Функції та завдання Державної податкової служби України.
17. Права органів Державної податкової служби.
18. Обов'язки та відповідальність посадових осіб податкових органів.
19. Податкова міліція.
20. Види податкових правопорушень.

21. Просте та складне перекладання податків.
22. Сутність податку на додану вартість і його роль у формуванні доходної частини бюджету.
23. Платники податку на додану вартість.
24. Реєстрація осіб як платників податку на додану вартість.
25. Об'єкт оподаткування ПДВ.
26. Особливості визначення бази оподаткування ПДВ.
27. Ставки податку на додану вартість.
28. Податкові зобов'язання і податковий кредит з ПДВ.
29. Податкова накладна. Реєстр податкових накладних.
30. Порядок визначення суми ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню з бюджету.
31. Строки подання податкової декларації та розрахунків з бюджетом.
32. Механізм бюджетного і експортного відшкодування податку з Державного бюджету України.
33. Економічна сутність акцизного податку.
34. Платники та об'єкт оподаткування акцизним податком.
35. Перелік підакцизних товарів.
36. Ставки акцизного податку.
37. Застосування марок акцизного податку.
38. Пільги для юридичних та фізичних осіб з акцизного податку.
39. Особливості визначення бази оподаткування з акцизного податку.
40. Особливості оподаткування алкогольних напоїв та тютюнових виробів.
42. Об'єкти оподаткування митом.
43. Поняття митної вартості товарів і методи її визначення.
44. Платники мита.
45. Види ставок мита.

Змістовний модуль 2. Основні прямі податки та інші податки і збори

1. Принципи оподаткування прибутку підприємств.
2. Платники податку на прибуток підприємств.
3. Ставки податку на прибуток підприємств.
4. Порядок розрахунку оподатковуваного прибутку.
5. Доходи звітного періоду, складові та особливості визначення.
6. Витрати звітного періоду, їх склад і особливості формування.
7. Амортизація основних засобів.
8. Класифікація основних засобів за групами.

9. Механізм застосування методів амортизації.
10. Пільги щодо податку на прибуток підприємств.
11. Строки сплати податку на прибуток підприємств та подання звітності.
12. Організаційні аспекти звільнення від оподаткування податком на прибуток підприємств.
13. Платники податку на доходи фізичних осіб.
14. Податкові соціальні пільги.
15. Податкова знижка в оподаткуванні доходів фізичних осіб.
16. Особливості оподаткування доходів від підприємницької діяльності.
17. Декларування доходів.
18. Плата за користування надрами.
19. Види ресурсних платежів.
20. Збір за спеціальне використання води.
22. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів.
22. Перелік встановлених рентних платежів.
23. Сутність та значення плати за землю.
24. Особливості застосування пільгового оподаткування щодо земельного податку.
25. Порядок розрахунку плати за землю.
26. Пільги зі сплати плати за землю для юридичних осіб.
27. Екологічний податок.
28. Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.
29. Збір за користування радіочастотним ресурсом України.
30. Особливості оподаткування страхувальників.
32. Особливості оподаткування неприбуткових установ та організацій.
33. Особливості оподаткування нерезидентів.
34. Особливості функціонування акцизних складів.
35. Порядок оподаткування операцій з продажу або обміну об'єктів рухомого майна.
36. Порядок розрахунку збору за спеціальне використання лісних ресурсів.
37. Роль та значення рентних платежів у державному регулюванні економіки.
38. Напрями подальшого реформування єдиного податку з фізичних і юридичних осіб.
39. Способи ухилення від сплати податків.
40. Відмінність законних та незаконних методів мінімізації податкових зобов'язань платника податків.

Тематика контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

Контрольна робота передбачає глибоке засвоєння студентами заочної форми навчання матеріалу навчальної дисципліни і включає два теоретичних питання, відповіді на які потрібно пов'язати з практикою того підприємства, на якому працює студент. Виконана робота має містити стислий виклад матеріалу з наведених за певним варіантом питань з використанням графічного та аналітичного матеріалу. Обов'язковим є наявність переліку використаної літератури з посиланням на неї в тексті контрольної роботи.

Варіант контрольної роботи обирається студентом відповідно до останнього номера його залікової книжки.

Варіант 0

1. Економічна сутність і значення місцевих податків і зборів.
2. Особливості оподаткування доходів від підприємницької діяльності.

Варіант 1

1. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва.
2. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Варіант 2

1. Екологічний податок.
2. Економічна сутність акцизного податку.

Варіант 3

1. Податкова міліція.
2. Реєстрація осіб як платників податку на додану вартість.

Варіант 4

1. Податкові зобов'язання і податковий кредит з ПДВ.
2. Принципи, на яких ґрунтується податкове законодавство України.

Варіант 5

1. Класифікація податків.
2. Сутність ПДВ, його роль у формуванні доходної частини бюджету.

Варіант 6

1. Амортизація основних засобів.
2. Поняття митної вартості товарів і методи її визначення.

Варіант 7

1. Податкова знижка в оподаткуванні доходів фізичних осіб.
2. Податок за першу реєстрацію транспортного засобу.

Варіант 8

1. Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.
2. Порядок переходу на роботу за спрощеною системою оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності.

Варіант 9

1. Сутність та порядок справляння акцизного податку.
2. Податкове навантаження на макро- та мікрорівні.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь);

групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні і групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:

індивідуальне здавання виконаних робіт;

підготовка есе для виступу на науковому семінарі (науковій конференції).

9. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни передбачено застосування активних і інтерактивних методів навчання – проблемних та міні-лекцій, семінарів у активній формі, розгляд кейсів. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але і високою ефективністю навчального процесу, який виявляється в: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; виробленню здатності ухвалювати самостійні рішення, здібності до колективних рішень; виробленню здібності до соціальної інтеграції;

придбанні навичок вирішення конфліктів у податковій сфері; розвитку здібності до компромісів.

Види навчальних технологій, які використовуються для активізації процесу навчання, наведено в табл. 8.

Таблиця 8

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Методики активізації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. Під час лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, яка відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді	Проблемна лекція з питання: "Історичні аспекти виникнення й розвитку податків" (за темою 1)
	Проблемна лекція з питання: "Податкова система як засіб реалізації податкової політики держави" (за темою 2)
	Проблемна лекція з питання: "Сутність податку на додану вартість і його роль у формуванні доходної частини бюджету" (за темою 7)
	Проблемна лекція з питання: "Економічна сутність акцизного податку" (за темою 8)
	Проблемна лекція з питання: "Принципи оподаткування прибутку підприємств" (за темою 10)
Міні-лекції – характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень	Міні-лекція з питання: "Принципи побудови податкової системи України: аналіз та проблеми" (за темою 2)
	Міні-лекція з питання "Сучасний стан розвитку державної податкової служби України" (за темою 4)
	Міні-лекція з питання: "Мито як джерело доходів бюджету та засіб регулювання зовнішньоекономічної діяльності" (за темою 9)
	Міні-лекція з питання: "Основні переваги податку з доходів фізичних осіб" (за темою 11)
	Міні-лекція з питання: "Сучасний стан спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва" (за темою 15)

10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Проведення поточно-модульного контролю. Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний (теоретичний) модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять, виконання завдань для самостійної роботи та проміжного контролю згідно з графіком навчального процесу.

Оцінювання і перевірка знань студента проводиться в таких формах:

1. Перевірка та оцінювання знань студента під час проведення практичних занять.
2. Оцінювання виконання завдань для самостійної роботи.
3. Проведення поточних контрольних робіт (тестування, теоретичні та ситуаційні завдання).
4. Проведення поточного модульного контролю (практичного та лекційного).
5. Проведення іспиту.

Перевірка та оцінювання знань студента під час проведення практичних занять має на меті перевірку рівня володіння теоретичними знаннями з теми практичного заняття та можливість застосовувати їх при вирішенні практичного завдання. Оцінювання проводиться за 12-бальною системою за такими критеріями:

- 1) ступінь засвоєння теоретичного матеріалу, який розглядається на заняттях, його розуміння;
- 2) ступінь вміння засвоювати компетенції, набуті на практичних заняттях;
- 3) рівень вивчення основної, додаткової рекомендованої літератури, а також сучасної літератури з проблематики певних тем навчальної дисципліни;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при вирішенні питань податкового характеру, вміння обґрунтовувати прийняті рішення при виробленні рекомендацій щодо напрямів подальшої реалізації податкової політики, виконанні розрахункових завдань щодо обчислення сум податків, винесених на розгляд аудиторії;
- 5) логіка, стиль і структура відповідей на питання в письмовій роботі студента і при усних відповідях в аудиторії;
- 6) вміння студента обґрунтовувати свою позицію з точки зору діючого податкового законодавства, узагальнювати інформацію та робити висновки.

Оцінка знань здійснюється з урахуванням таких умов:

- 12 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді всім шести зазначеним критеріям;
- 11 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді всім шести зазначеним критеріям, але з незначними відхиленнями;
- 10 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді тільки п'яти зазначеним критеріям;
- 9 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді тільки п'яти зазначеним критеріям, але з незначними відхиленнями;

8 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді чотирьом зазначеним критеріям;

7 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді чотирьом зазначеним критеріям, але з незначними відхиленнями;

6 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді трьом зазначеним критеріям;

5 балів – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді трьом зазначеним критеріям, але з незначними відхиленнями;

4 бали – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді трьом зазначеним критеріям з відхиленнями;

3 бали – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді двом зазначеним критеріям;

2 бали – відповідність виконаного завдання студента або його усної відповіді тільки одному зазначеному критерію;

1 бал – відповідь виконаного завдання студента або його усної відповіді не отримана відповідно до умов зазначених критеріїв.

Оцінювання виконання завдань для самостійної роботи виконується за такими критеріями:

1) якість виконання завдань самостійної роботи;

2) ступінь самостійності виконаного завдання;

3) повнота вирішення завдання самостійної роботи з урахуванням поточних або проектних змін податкового законодавства;

4) наявність висновків за результатами проведеного дослідження;

5) якість оформлення результатів дослідження.

Оцінювання знань студента за результатами виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 12-бальною шкалою.

Написання есе, тез доповідей на науковій конференції (семінари) є додатковою частиною самостійної роботи студента над навчальною дисципліною, мета якого – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами у процесі вивчення дисципліни, вміння застосовувати індивідуальні, творчі та професійні компетенції, набуті в процесі навчання. Таке завдання спонукає ґрунтовно вивчати нормативно-правову базу з питань оподаткування, спеціальні наукові видання, у яких розглядаються питання побудови та реформування податкової системи. Оцінювання есе та тез доповідей проводиться за 12-бальною системою, виходячи з таких критеріїв: самостійне виконання; логічність та деталізація плану дослідження; визначення невирішених науково-практичних проблем;

повнота розкриття теми; наявність ілюстрацій; відображення практичного досвіду; наявність конкретних пропозицій, наукова новизна; якість оформлення.

Проведення поточних контрольних робіт (тестування, теоретичні та ситуаційні завдання) відбувається за кожною темою (іноді теми можуть об'єднуватись). Це дає можливість перманентно оцінювати рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни.

Лекційний модульний контроль здійснюється у письмовій формі за відповідними білетами. Структура білетів включає у себе: теоретичне питання та ситуаційні завдання. Для підведення підсумків роботи студентів із змістовного модуля виставляється підсумкова оцінка з поточно-модульного контролю, яка враховує оцінки за практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль.

Зразок завдання поточного модульного контролю

Дисципліна "Податкова система"

Модульний контроль за модулем № 1 "Теоретичні основи податкової системи України та основні непрямі податки"

Теоретичне завдання. Назвіть відмінності у функціях, що виконують представники Державної податкової служби України і Державної податкової інспекції в районах, містах без районного поділу, районах у містах, міжрайонних та об'єднаних ДПІ.

Ситуаційне завдання 1. Платник податків подав у встановленому порядку скаргу про порушення законодавства посадовими особами органу державної податкової служби під час проведення планової виїзної перевірки, в якій вимагає повного або часткового скасування результатів відповідної перевірки. Поясніть дії з боку податкової служби відповідно до законодавства.

Ситуаційне завдання 2. Платник податків отримав повідомлення про проведення планової виїзної перевірки, яка починається 14 жовтня 2011 року. Повідомлення було відправлено 5 жовтня 2011 року. Дайте коментарі щодо наведеної ситуації.

Для підведення підсумків роботи студентів зі змістовного модуля виставляється підсумкова оцінка з поточно-модульного контролю, яка враховує оцінки за практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль.

Проведення підсумкового іспиту (заліку). Умовою отримання заліку (здачі іспиту) є позитивні оцінки з проміжного контролю знань. Якщо одна з оцінок "незадовільно", то загальна оцінка не може бути вищою за "задовільно".

Кожен екзаменаційний білет до іспиту з дисципліни "Податкова система" містить ситуаційні і діагностичні завдання, які розкривають вміння, навички та компетенції студента.

Зразок екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет
ка ф е д р а о п о д а т к у в а н н я
Дисципліна "Податкова система"

Екзаменаційний білет

Завдання 1. Яким чином у річному оподаткованому доході фізичної особи відбивається сума коштів, яка сплачена працедавцем на користь закладів освіти у рахунок компенсації вартості підготовки чи перепідготовки платника податку – найманої особи за профілем діяльності, чи загальними виробничими потребами такого працедавця?

Завдання 2. Від особи, яка мала правові відносини з платником податків, до податкової служби надійшли відомості про заниження величини податкових зобов'язань. У результаті цього виникла потреба у перевірці отриманих документів. Поясніть дії з боку податкової служби, якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язковий письмовий запит органу ДПС протягом десяти робочих днів з дня отримання такого запиту.

Завдання 3. Розрахувати суму доходів звітного періоду за 3-й квартал 2011 року підприємства "Скіф", якщо воно у цьому періоді реалізувало продукції на суму 12 000 грн. Вартість основних засобів, які підприємство безоплатно отримало з метою їх експлуатації склала 2 000 грн. У третьому кварталі 2011 року підприємству "Скіф" з бюджетів країни було повернено 500 грн у частині надмірно сплачених податків і зборів (обов'язкових платежів). Підприємство є платником податку на додану вартість. Формування доходів звітного періоду підтвердити статтями Податкового кодексу.

Завдання 4. Фірма "Фенікс" є платником податку на додану вартість. У березні 2011 року здійснила закупку канцелярських товарів на суму 54 024 грн (з урахуванням ПДВ). У цьому ж податковому періоді

було реалізовано: 950 блокнотів, вартість кожного склала 42,06 грн (з урахуванням ПДВ); 1 230 альбомів для малювання, вартість кожного склала 6,48 грн (з урахуванням ПДВ); 1 680 авторучок, причому вартість кожної склала 8,64 грн (з урахуванням ПДВ). Розрахувати суму податку на додану вартість, яка підлягає сплаті в бюджет за березень 2011 р.

Завдання 5. Співробітниця бібліотеки сама виховує двох дітей: дівчинку п'яти років та хлопця, якому у червні виповнилось 18 років. Розрахувати чисту заробітну плату, яку співробітниця отримає у вересні 2011 року, якщо її місячний дохід складає 1 275 грн.

У білеті два ситуаційних завдання (1; 2), які розкривають рівень теоретичної підготовки студента, здібності логічно мислити, узагальнювати і знаходити правильну відповідь на поставлене питання; три діагностичних завдання (3; 4; 5), які розкривають рівень підготовки студента та здібності логічно мислити, узагальнювати отриманий результат і давати їх економічне обґрунтування.

Максимальна оцінка за виконання кожного ситуаційного завдання складає два бали.

За виконання ситуаційного завдання знання студента оцінюються у два бали, якщо він безпомилково його розв'язав, підтвердив логіку свого мислення посиленням на законодавчу базу, подав певну кількість своїх коментарів та правильних висновків, оформив завдання без орфографічних помилок.

За виконання ситуаційного завдання знання студента оцінюються у один бал, якщо під час його розв'язання були допущені помилки, які вплинули на кінцевий результат, але є певна кількість коментарів, що показує логіку мислення в напрямі вирішення завдання. За виконання такого завдання знання студента оцінюються у півбала, якщо він не зміг його розв'язати, але подав свої коментарі до його здійснення, або тільки посилення на законодавчу базу без коментарів та висновків.

Максимальна оцінка за виконання діагностичного завдання 3 складає два бали. Максимальна оцінка за виконання діагностичних завдань 4 і 5 складає три бали.

За виконання діагностичного завдання знання студента оцінюються у три (для 3-го завдання – два) бали, якщо він безпомилково його розв'язав, підтвердив логіку свого мислення посиленням на макроекономічні закони, подав певну кількість своїх коментарів та правильних висновків, оформив завдання без орфографічних помилок у чітко структурованому вигляді.

За виконання діагностичного завдання знання студента оцінюються у два (для 3-го завдання – один) бали (бал), якщо він його розв'язав і

допустив помилки, які вплинули на кінцевий результат, але подав деякі свої коментарі та висновки відповідно статті закону, оформив завдання без орфографічних помилок у чітко структурованому вигляді.

За виконання діагностичного завдання знання студента оцінюються в один бал, якщо він не зміг повністю розв'язати завдання, частково підтвердив логіку свого мислення, але не зробив висновків.

За виконання ситуаційного завдання знання студента оцінюються у півбала, якщо він не зміг розв'язати завдання, але подав свої коментарі до його здійснення, або тільки розрахував завдання без коментарів та висновків до його виконання.

Загальна оцінка екзаменаційного завдання складається з кількості балів отриманих студентом за виконання ситуаційного та діагностичного завдань.

Для підведення підсумків роботи студентів з навчальної дисципліни виставляється загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (дві оцінки поточно-модульного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами іспиту). Питома вага оцінок за поточно-модульний контроль та іспит у загальній оцінці за дисципліною складає відповідно 40 % та 60 %.

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 9).

Таблиця 9

Переведення показників успішності знань студентів у систему оцінювання за шкалою ECTS

Відсоток студентів, які зазвичай успішно досягають відповідної оцінки	Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за бальною шкалою, що використовується ХНЕУ	Оцінка за національною шкалою
10	відмінне виконання	A	12 – 11	відмінно
25	вище середнього рівня	B	10	
30	взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	C	9 – 7	добре
25	непогане, але зі значною кількістю недоліків	D	6	задовільно
10	виконання задовольняє мінімальним критеріям	E	5 – 4	
–	потрібне повторне перескладання	FX	3	незадовільно
–	повторне вивчення дисципліни	F	2 – 1	

11. Рекомендована література

Основна

1. Іванов Ю. Б. Податкова система : підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, О. М. Десятнюк. – К. : Атіка, 2006. – 920 с.
2. Основы налогообложения : учебн. пособ. / Ю. Б. Иванов, А. Н. Тищенко, Е. В. Давыскиба та ін. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2008. – 280 с.
3. Податковий менеджмент : підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізима та ін. – К. : Знання, 2008. – 525 с.
4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Бухгалтерія. – № 50 (933), 2010. – 322 с.
5. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій : навч. посібн. / під ред. Іванова Ю. Б., Майбурова І. А. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2010. – 492 с.
6. Про державну податкову службу в Україні : Закон України в редакції Закону № 3813-12 від 24.12.94 // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 15.
7. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування : монографія / за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2007. – 448 с.
8. Проблеми розвитку корпоративного податкового менеджменту : монографія / за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 496 с.
9. Теория налогообложения. Продвинутый курс : учебник для магистрантов, обучающихся по специальностям "Финансы и кредит", "Бухгалтерский учет, анализ и аудит" / под ред. И. А. Майбурова, А. М. Соколовской. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2011. – 591 с.

Додаткова

10. Василенко А. Амортизація в Податковому кодексі: вивчаємо нові правила / А. Василенко // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 22. – С. 5–21.
11. Давыскиба К. В. Фискальный суверенитет как основа национальной налоговой безопасности / К. В. Давыскиба, Ю. В. Бережная // Бизнес Информ, 2011. – № 2(2) – С. 49–51.
12. Добродій Т. Податкова знижка для фізичних осіб / Т. Добродій // Баланс. – 2011. – № 13. – С. 24–29.
13. Зима О. Г. Анализ факторов, влияющих на принятие налогоплательщиками решения об уплате налогов и сборов / О. Г. Зима, Н. В. Кузьминчук // Бизнес Информ. – 2011. – № 2 (1). – С. 54–56.

14. Иванов Ю. Б. Активизация предпринимательской деятельности в системе фискального регулирования / Ю. Б. Иванов // Фискальное регулирование экономического развития государства в посткризисный период. – К. : ООО "ДКС- центр", 2011. – С.124–135.
15. Иванов Ю. Б. Альтернативні системи оподаткування : навч. посібн. / Ю. Б. Иванов, К. В. Петросянц. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 366 с.
16. Карпова В. В. Налог на прибыль / В. В. Карпова // Бухгалтерская неделя. – 2011. – № 31. – С. 9–18.
17. Карпова В. В. Администрирование налогов / В. В. Карпова // Бухгалтерская неделя. – 2011. – № 33. – С. 3–6.
18. Найденко А. Е. Проблемы бюджетного возмещения НДС в Украине / А. Е. Найденко // Сборник научных трудов VIII Международной научно-практической конференции "Новые тенденции в экономике и управлении организацией". – Екатеринбург : УГТУ-УПИ. – 2010. – Т. 2. – С. 25–30.
19. Регулятивний потенціал податкової системи України : монографія / Ю. Б. Иванов, О. М. Тищенко, К. В. Давискіба та ін. ; за заг. ред. Ю. Б. Иванова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 336 с.
20. Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика : монография / под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова, А. И. Крысоватого. – К. : Кондор, 2011. – 352 с.
21. Реформування податкової системи України: теорія, методологія, практика : монографія / Ф. О. Ярошенко, П. В. Мельник, А. І. Мярковський та ін. ; за заг. ред. М. Я. Азарова. – К. : Міністерство фінансів України, 2011. – 656 с.
22. Тищенко О.М. Особливості поділу тіньової економіки України на складові / О. М. Тищенко, А. О. Єніна-Березовська // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 36. наук. праць. – 2010. – № 1 (8). – Ч.ІІ. – С.105–112.
23. Ткаченко Н. М. Податкові системи країн світу та України. Облік і звітність : навч.-метод. посібн. / Н. М. Ткаченко, Т. М. Горова, Н. О. Ільєнко. – К. : Алерта , 2004. – 554 с.
24. Уварова Е. Справочник штрафных санкций / Е. Уварова // Налоги и бухгалтерский учет. – 2011. – № 47 (1440). – С. 25–27.
25. Уварова Е. Термины Налогового кодекса: значение и правила использования / Е. Уварова // Налоги и бухгалтерский учет. – 2011. – № 4 (1397). – С. 5–7.

26. Фінашко В. Фіксований сільськогосподарський податок у контексті Податкового кодексу України та особливості подання податкової звітності / В. Фінашко // Податковий, банківський, митний КОНСУЛЬТАНТ. – 2011. – № 16. – С. 27–36.

27. Хмелевский И. Плата за землю 2011: рассчитываем и отчитываемся по Налоговому кодексу / И. Хмелевский // Налоги и бухгалтерский учет. – 2011. – № 7(1400). – С. 15–39.

28. Хмелевский И. Распределение "входного" НДС / И. Хмелевский // Налоги и бухгалтерский учет. – 2011. – № 40 (1433). – С. 27–38.

29. Чельтер С. Товар розмитнили по тимчасовій декларації: коли збільшувати податковий кредит / С. Чельтер // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 56. – С. 14–15.

30. Швабій К. І. Оподаткування доходів населення: проблеми науки та практики : монографія / К. І. Швабій. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2009. – 320 с.

31. Ярошенко Ф. О. Реформування податкової системи України в контексті прийняття Податкового кодексу (коментарі до пропозиції Міністерства фінансів України) / Ф. О. Ярошенко // Фінанси України. – 2010. – № 7. – С. 5.

Ресурси мережі Інтернет

32. Ліга Бізнес-Інформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.liga.net.

33. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=92-15>.

34. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.

35. Податки та бухгалтерський облік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : basa.tav.kharkov.ua.

36. Право. Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html.

37. Про Єдиний митний тариф : Закон України від 05.02.1992 р. № 2097-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon1.rada.gov.ua.

38. Сервер Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

39. Українське право [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrpravo.com.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура формування компетенцій, якими мають володіти випускники спеціальності напрямку підготовки "Фінанси і кредит" (спеціалізація "Оподаткування") освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни

Назва теми	Виконавчі компетенції	Планово-проектні компетенції	Організаційні компетенції
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи податкової системи України та основні непрямі податки			
Тема 1. Сутність та види податків	Знати функції та елементи податків; знати види податків	Використовувати термінологію податкової системи у професійній діяльності	Приймати рішення щодо визначення переліку податків до сплати залежно від правового статусу платника
Тема 2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки	Володіти системою знань і практичних навичок з проведення комплексного статистичного дослідження податкової системи та податкової політики України	Здійснювати постійний моніторинг податкового законодавства	Дотримуватися методів та принципів організації процесу оподаткування відповідно до діючої податкової політики
Тема 3. Організація податкової системи	Знати права та обов'язки платників податків	Формувати базу оподаткування; дотримуватись механізму розрахунку сум податків та зборів	Володіти знаннями, теоретичними основами, методичними рекомендаціями, практичними навичками щодо організації та функціонування податкової системи в межах податкової політики держави

1	2	3	4
Тема 4. Державна податкова служба України	Знати права органів ДПС України, обов'язки і відповідальність посадових осіб контролюючих органів; проводити податкові перевірки та документально оформлювати їх результати	Планувати заходи щодо організації взаємодії податкових органів та платників податків	Здійснювати організацію податкового обліку, контролю та складання податкової звітності
Тема 5. Податковий менеджмент	Володіти методами статистичного дослідження рядів динаміки у системі оподаткування; здійснювати процедуру обліку платників податків	Розробляти план та заходи щодо проведення статистичного спостереження; обґрунтовувати вибір системи оподаткування	Знати методiku проведення статистичних досліджень податкової політики у державі
Тема 6. Податок на додану вартість	Визначати об'єкт і базу оподаткування з ПДВ; розраховувати суми ПДВ до сплати у бюджет; вміти використовувати на практиці порядок реєстрації платників податку на додану вартість	Визначати податкові наслідки здійснення господарських операцій суб'єктами господарювання, які набули статусу платника ПДВ	Дотримуватись механізму організації визначення податкових зобов'язань у випадку пільгового оподаткування; організувати процес бюджетного відшкодування ПДВ
Тема 7. Акцизний податок	Визначати об'єкт і базу оподаткування акцизним податком; розраховувати суми акцизного податку до сплати у бюджет; знати механізм застосування марок акцизного податку	Визначати податкові наслідки здійснення господарських операцій виробниками підакцизних товарів; описувати характерні риси застосування акцизу при здійсненні різних господарських операцій	Дотримуватись механізму організації визначення податкових зобов'язань у випадку пільгового оподаткування
Тема 8. Мито	Застосовувати певні методи формування митної вартості продукту; вміти розраховувати мито	Виділяти сутність мита, як джерела доходів бюджету і як засобу регулювання зовнішньоекономічної діяльності; характеризувати види мита	Організувати процес оподаткування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності

1	2	3	4
Тема 9. Перекладання податків	Знати особливості простого та складного перекладання податків	Описувати особливості розмежування суб'єктів оподаткування та носіїв податку; аналізувати механізм перекладання податків при формуванні ціни продукту	Уміти визначати умови, які сприятимуть запобіганню перекладання податків
Змістовний модуль 2. Основні прямі податки та інші податки і збори			
Тема 10. Податок на прибуток підприємств	Розраховувати оподатковуваний прибуток; визначати доходи звітного періоду; визначати витрати звітного періоду з урахуванням витрат подвійного призначення; розраховувати собівартість продукції з урахуванням амортизаційних відрахувань	Формулювати принципи оподаткування прибутку підприємств	Організовувати податковий облік з податку на прибуток підприємств
Тема 11. Податок на доходи фізичних осіб	Знати структуру податку й вміти формувати оподатковуваний дохід; застосовувати податкову знижку до річного доходу; вміти розраховувати податок при застосуванні податкової соціальної пільги та різних ставок	Розрізняти механізм застосування податкової соціальної пільги при різних умовах.	Організовувати процес розрахунку і сплати ПДФО, а також декларування доходів фізичних осіб
Тема 12. Плата за ресурси та послуги	Формувати базу оподаткування з ресурсних платежів	Характеризувати ресурсні платежі як інструмент впливу на економічне та раціональне використання ресурсів.	Оцінювати вплив ресурсних платежів економічне та раціональне використання ресурсів
Тема 13. Інші податки й збори	Розраховувати суму податку за першу реєстрацію транспортних засобів; визначати суму збору на розвиток виноградарства, хмелярства та садівництва	Знати особливості оподаткування збором за першу реєстрацію транспортних засобів та збором на розвиток виноградарства, хмелярства та садівництва.	Організовувати облік податку за першу реєстрацію транспортних засобів, а також збору на розвиток виноградарства, хмелярства та садівництва

1	2	3	4
Тема 14. Місцеві податки й збори	Формувати базу оподаткування та розраховувати місцеві податки та збори	Формулювати економічну сутність та значення місцевих податків та зборів	Організовувати облік місцевих податків та зборів
Тема 15. Фіксований сільськогосподарський податок	Розраховувати фіксований сільськогосподарський податок	Виділяти особливості обкладання платників податків фіксованим сільськогосподарським податком	Визначати умови застосування фіксованого сільськогосподарського податку
Тема 16. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва	Знати показники розрахунку суми єдиного податку; розраховувати єдиний податок	Характеризувати критерії переходу платників податків на спрощену систему оподаткування та особливості повернення на звичайну систему оподаткування	Оцінювати вибір доцільної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва
Тема 17. Ухилення від податків	Знати законні та незаконні способи ухилення від сплати податків; знати особливості організаційно-правового забезпечення боротьби з відмиванням доходів незаконного походження	Визначати ризики та можливості для підприємства, викликані змінами податкової політики держави	Оцінювати вплив податків на фінансові результати діяльності підприємства

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	5
2. Тематичний план навчальної дисципліни	10
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	11
4. Плани лекцій	16
5. Плани семінарських та практичних занять	21
6. Самостійна робота студентів	25
7. Контрольні запитання для самодіагностики	28
8. Індивідуально-консультативна робота	32
9. Методики активізації процесу навчання	32
10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	33
11. Рекомендована література	40
Додатки	43

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПОДАТКОВА СИСТЕМА"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
спеціалізації "Оподаткування"
всіх форм навчання